

Ac. 639.

1208

1862.

Ms. 639

Ms. 639

Ma = rahwa

K a l e n d e r

ehf

T ä h t = r a m a t

1862

aasta peale, pärrast

J e s u s s e K r i s t u s s e

sündimist.

Sel aastal on 365 päwa.

Pernus

crakitud ja müa W. Bormi jures.

Märkide selletaminne.

 noor ku. essimenne werand.

 täis ku. wiimne werand.

P. Pühha. p. pääw ja pärrast.

h. hommiko. l. louna.

d. õhto ja õse. e. enne.

Joulo- ja Wastla-päwa wahhet on 8 näd.
dalat 1 pääw.

Der Druck dieses nur in den Ostsee-Gouvernements abzusehenden Kalenders wird unter der Bedingung gestattet, daß nach Beendigung desselben der Abgetheilten Censur in Dorpat die vorschriftmäßige Anzahl Exemplare zugestellt werde.

Dorpat, den 4. September 1861.

Für den Abgetheilten Censor

Lector Mickwitz.

No. 153.

Monne sündusse mällestus ja arw.

	Uastad.
Mailma lomisest	5811
Jesanda Jesusse Kristusse sündimisest	1862
Tarto-liina allustamisest	832
Mil ristiusk Lihwlandi-male tulli	671
Tallinna-liina allustamisest	643
Perno-liina allustamisest	607
Püssirohho leidmisest	520
Ramato trükkifunsti leidmisest	422
Lutterusse õige usso üleswõtmisest	345
Wannast katkoaiast	205
Surest näljast Lihwlandi- ja Eesti-maal	167
Peterburri-liina allustamisest	159
Teisest katkoaiast	152
Mil meie ma Wennerigi wallitsusse alla sai	152
Tarto sure koli ehk akademi asutamisest	60
Mil usi rõugid hakkati pannema	59
Kui Prantsus Moskko tulli ja tedda Wennerigist wäljaleti	50
Eesti-ma tallorahwa priiks lastmisest	45
Meie Keisri herra Aleksandre sündimisest	44
Lihwlandi-ma tallorahwa priiks lastmisest	43
Ue kirriko-seadusse järrel Jummalatenistus	28
Meie armolinne Keiser Alexander wallitsemas	8
Mil wiimane suur hinge-kirjotus olli	4

Kristusse ümberleikamisest. Lut. 2, 21.

1 Esmasp.	Näri-pääw.	Aita Jummal!
2 Teisip.	Abel	Selge
3 Restnäd.	Set	
4 Neljap.	Enof	⊙ 3, 31' h.
5 Rede	Simeon	ja
6 laup.	3 Kunn. Pühha	külm.

Jesus 12 aastat wanna. Lut. 2, 41.

7 Pühhap.	1. P. p. 3 K. P.	lund.
8 Esmasp.	Erart	Heitlik.
9 Teisip.	Kaspar	Eulene.
10 Restnäd.	Paawli pääw	
11 Neljap.	Hugo	⊙ 8, 13' h.
12 Rede	Rein	Annab
13 laup.	Uatso	rohkeste

Pulmad Kana linnas. Joann. 2, 1.

14 Pühhap.	2. P. p. 3 K. P.	lund.
15 Esmasp.	Weliks	Kärre
16 Teisip.	Madli	
17 Restnäd.	Tõnnisse pääw	külm.

18 Neljap.	Jaaf	⊙ 4, 26' h.
19 Rede	Sara	
20 laup.	Wab. Sebast.	Annab

Pealikkust Kapernaumas. Matt. 8, 1.

21 Pühhap.	3. P. p. 3 K. P.	lund.
22 Esmasp.	Wintsend	Parras
23 Teisip.	lala	külm.
24 Restnäd.	Timoteus	
25 Neljap.	Paawli ümb.	⊙ 9, 57' d.
26 Rede	Hans	
27 laup.	Netta	lund.

Jesus laewas. Matt. 8, 23.

28 Pühhap.	4. P. p. 3 K. P.	Külm
29 Esmasp.	Samuel	lähhab
30 Teisip.	ludolw	
31 Restnäd.	Ann	fangemaks.

10mal Januaril touseb päike kello 8, 11 minus ti, ja lähhab loja kello 3, 49 minuti. Pääw on 7 ja 6 17 tundi pikk.

1 Neljap.	Pirit	Wägga
2 Rede	Rüünla pääw	Ⓢ 6, 42' ö.
3 laup.	Hanna	fülm.

Tõteggiaist winamäel. Matt. 20, 1.

4 Pühhap.	9. P. e. Kr. ü. P.	Pilwes.
5 Esmasp.	Agata	Rülm
6 Teisip.	Tora	lähhab
7 Resknädd.	Rikart	fangemaks.
8 Neljap.	Salomon	Ⓢ 3, 53' p. l.
9 Rede	Polli	lund.
10 laup.	Edo	

Seme langeb mitmesugguse ma peale. Luk. 8, 4.

11 Pühhap.	8. P. e. Kr. ü. P.	Lulene.
12 Esmasp.	Karolina	Selge
13 Teisip.	Penigna	ja
14 Resknädd.	Walentin	fülm.
15 Neljap.	Tina	Ⓢ 6, 26' ö.
16 Rede	Jula	

17 laup.	Konstantin	Pehme
----------	------------	-------

Kristusse kannatamisest. Luk. 18, 31.

18 Pühhap.	7. P. e. Kr. ü. P.	ilm.
19 Esmasp.	Susanna	Rülm
20 Teisip.	Wastla pääw	lähhab
21 Resknädd.	Tuhka pääw.	fangemaks.
22 Neljap.	Peetre pääw	
23 Rede	Mina	
24 laup.	Maddisse pääw	Ⓢ 6, 57' ö.

Kristust kiusatase. Matt. 4, 1.

25 Pühhap.	1. P. paastus	Annab
26 Esmasp.	Nestor	rohkeste
27 Teisip.	Klaudius	lund.
28 Resknädd.	Palwe pääw	

Iomal Webruaril touseb päike kello 7, ja läh:
hab loja kello 5. Pääw on 10 ja ö 14 tundi
pikk.

1 Neljap.	Udo	Annab
2 Rede	Lowisa	
3 laup.	Kadde	saggedaste

Kananea; ma naesest. Matt. 15, 21.

4 Pühhap.	2. P. paastus	Ⓢ 6, 53' h.
5 Esmasp.	Bridrif	lund.
6 Teisip.	Kotwrid	
7 Resknädd.	Perpetua	Külm.
8 Neljap.	Põri pääw	Heitlik.
9 Rede	Prudentius	
10 laup.	Mif	Ⓢ 11, 25' ö.

Kristus aiab turja waimo wälja. Luk. 11, 14.

11 Pühhap.	3. P. paastus	lund.
12 Esmasp.	Kregor	
13 Teisip.	Ernst	Ilmad
14 Resknädd.	Matilde	
15 Neljap.	Agus	lähwad
16 Rede	Kaabriel	
17 laup.	Truto	sullale.

Kristus sädab 5000 meest. Joann. 6, 1.

18 Pühhap.	4. P. paastus	Ⓢ 9, 22' e. l.
19 Esmasp.	Josep	Päwa
20 Teisip.	Mila	
21 Resknädd.	Pent	fulla
22 Neljap.	Kamael	õsi
23 Rede	Liits	
24 laup.	Koort	külm.

Jesust wissatasse kiwwidega. Joann. 8, 46.

25 Pühhap. | 5. P. paastus | Uddused
Paasto Maria pääw.

26 Esmasp.	Manuel	Ⓢ 1, 49' p. l.
27 Teisip.	Kustaw	ja
28 Resknädd.	Kido	
29 Neljap.	Wane	pehmed
30 Rede	Uad	
31 laup.	Tetel	ilmad.

8mal Martsil touseb päike kello 6, ja lähkää loja kello 6. Pääw on 12 ja ö 12 tundi pikk.

Kristusse sisseõitmisest. Matt. 21, 1.

1 Pühhap.	6. P. paast.	Karjalaskm. p.
2 Esmasp.	Ingel	Ⓢ 4, 33' p. l.
3 Teisip.	Berdinand	Raunis
4 Resknädd.	Ambrosius	foe.
5 Neljap.	Suur Nels.	Heitlik.
6 Rede	Suur Rede	
7 laup.	Aron	Ilmad

Kristusse ülestoumissesest. Mart. 16, 1.

8 Pühhap.	1. Ülestouism. P.	lähmad
9 Esmasp.	2. Ülestouism. P.	Ⓢ 7, 39' h.
10 Teisip.	leo	sojemaks.
11 Resknädd.	Kerman	Torminne.
12 Neljap.	Julius	Pilwes.
13 Rede	Juf	
14 laup.	Künni pääw	Annab

Kinnipandud ukst. Joann. 20, 19.

15 Pühhap.	1. P. p. üll. P.	
16 Esmasp.	Karin	wihma.

17 Teisip.	Rudolw	Ⓢ 1, 3' ö.
18 Resknädd.	Waler	Selge
19 Neljap.	Maia	ja
20 Rede	Pärt	
21 laup.	Siim	foe.

Heast karjatsest. Joann. 10, 11.

22 Pühhap.	2. P. p. üll. P.	Sojad
23 Esmasp.	Jürri pääw.	ilmad.
24 Teisip.	Albert	
25 Resknädd.	Markusse p.	Ⓢ 5, 1' h.
26 Neljap.	Toots	On mür-
27 Rede	Äddo	
28 laup.	Wabo	ristamist

Ürritesse aia pärrast. Joann. 16, 16.

29 Pühhap.	3. P. p. üll. P.	fuulda.
30 Esmasp.	Erast	Soe.

10mal Aprillil touseb päike kello 4, 39 minuti, ja lähhab toja kello 7, 21 minuti. Pääw on 15 ja 6 9 tundi pikk.

1 Teisip.	Wolbri p.	8. külli nädal.	Annab
2 Resknädd.	Sigismund	Ⓢ 12, 36' d.	
3 Neljap.	+ leidmisse p.		rohkeste
4 Rede	Tio		
5 laup.	Rottart	8.	soja

Kristusse ärraminneisest. Joann. 16, 5.

6 Pühhap.	4. P. p. üll. P.		wihma.
7 Esmasp.	Jetta	7. külli nädal.	
8 Teisip.	laas		Ⓢ 5, 15' p. l.
9 Resknädd.	Niggulas		Sojad
10 Neljap.	Kert		ilmad.
11 Rede	Wiktör		
12 laup.	Eidrif		Wihma.

Sigest pallumisest. Joann. 16, 23.

13 Pühhap.	5. P. p. üll. P.		Willo
14 Esmasp.	Kristjan		tuul.
15 Teisip.	Sohwi		
16 Resknädd.	Kreet	6. külli nädal.	Ⓢ 5, 2' p. l.
17 Neljap.	Suur risti p.		Peab

18 Rede	Erif	6. f. n.	õ, külma.
19 laup.	Willip		

Rõmustajast. Joann. 15, 26.

20 Pühhap.	6. P. p. üll. P.		Sojad
21 Esmasp.	Trino		
22 Teisip.	Mili	5. külli nädal.	pawad.
23 Resknädd.	Ued		
24 Neljap.	Ester		Ⓢ 4, 19' p. l.
25 Rede	Urbanus		
26 laup.	Eduart		Wihma.

Pühhaft Waimust. Joann. 14, 23.

27 Pühhap.	1. Suiste P.		Wagga
28 Esmasp.	2. Suiste P.		
29 Teisip.	Mats	4. külli nädal.	ja soe.
30 Resknädd.	Wigand		
31 Neljap.	Nelli		Ⓢ 7, 53' h.

10. Mail touseb päike kello 3, 36 min., ja lähhab
loja kello 8, 24 min. Päaw on 17 ja õ 7 tundi pikk.

1 Rede	Merta	4. f. n.	Annab
2 laup.	liso		

Jesus ja Nikodemus. Joann. 3, 1.

3 Pühhap.	Jaino Jum. P.	wihma.
4 Esmasp.	Wridrika	Rulmad
5 Teisip.	Poniwasius	ööd.
6 Kesknädd.	Artus	4, 48' h.
7 Neljap.	lukretsia	
8 Rede	Medardus	
9 laup.	Pirkem päaw	Wihma.

Nikkast mehhest ja Laatsarussest. Luk. 16, 19.

10 Pühhap.	1. P. p. 3 a. J. P.	Willo.
11 Esmasp.	Peep	Mürristab
12 Teisip.	Aulika	paiguti.
13 Kesknädd.	Tobi	
14 Neljap.	Tetlow	
15 Rede	Wiit	8, 40' h.
16 laup.	Justina	

Surest õhto sõmaiaft. Luk. 14, 16.

17 Pühhap.	2. P. p. 3 a. J. P.	Selge.
18 Esmasp.	Homer	Parras
19 Teisip.	Tints	soe.
20 Kesknädd.	Minni	Wihma.
21 Neljap.	Rael	
22 Rede	Tiit	
23 laup.	Uksel	12, 26' ö.

Arataddunud lambast. Luk. 15, 1.

24 Pühhap.	3. P. p. 3 a. J. P.	Jani päaw.
25 Esmasp.	Wio	Ennamiste
26 Teisip.	Jeremias	pilwes.
27 Kesknädd.	Waldefa	
28 Neljap.	Josua	
29 Rede	Peter Pauli p.	3, 14' p. l.
30 laup.	lilla	Soe.

9mal Junil touseb päike kello 3, 7 minuti, ja lähkää loja kello 8, 53 minuti. Päaw on 18 tundi 28 minuti ja ö 5 tundi 32 minutt pikk.

Olge armolissed. Lut. 6, 36.

1 Pühhap.	4. P. p. 3 a. J. P.	Annab
2 Esmasp.	Heina Maria p.	rohkeste
3 Teisip.	Kornelius	wihma.
4 Restnâdd.	Ulrik	Heitlik.
5 Neljap.	Anselm	Ⓒ 6, 49' d.
6 Rede	Hektor	Annab
7 laup.	Demetrius	

Rohkest talla sagist. Lut. 5, 1.

8 Pühhap.	5. P. p. 3 a. J. P.	mürrista.
9 Esmasp.	Annikas	misfe.
10 Teisip.	7 wenna pääw	wihma.
11 Restnâdd.	Eleonora	Rasked
12 Neljap.	Hindrik	Ⓒ 10, 41' d.
13 Rede	Marreti pääw	
14 laup.	Ponawent	

Wariseride õigusfest. Matt. 5, 20.

15 Pühhap.	6. P. p. 3 a. J. P.	Apostl. lah.
16 Esmasp.	Larrats	wihma
17 Teisip.	Aleksius	

18 Restnâdd.	Rosina	ood.
19 Neljap.	Rabbe	Torminne.
20 Rede	Elias	Selged ja
21 laup.	Daniel	

4000 mehhe sõdtmissfest. Mart. 8, 1.

22 Pühhap.	7. P. p. 3 a. J. P.	Ⓒ 6, 32' h.
23 Esmasp.	Kirsti	waggad
24 Teisip.	Kristina	ilmad.
25 Restnâdd.	Jakobi pääw	Annab
26 Neljap.	Anna	Ⓒ 11, 29' d.
27 Rede	Marta	
28 laup.	Plato	

Walle : prohwetidest. Matt. 7, 15.

29 Pühhap.	8. P. p. 3 a. J. P.	Olew p.
30 Esmasp.	Enn	wihma.
31 Teisip.	Erm	

10mal Julil touseb päike kello 3, 35 minuti
ja lähkää loja kello 8, 25 minuti. Pääw on 17
ja d 7 tundi pikk.

1 Kestnâdd.	Peetr. wang.	Pallawad
2 Neljap.	Hannibal	
3 Rede	August	ilmad.
4 laup.	Mia	

Üllekohtusest maia : piddajast. Luf. 16, 1.

5 Pühhap.	9. P. p. 3 a. J. P.	11, 23' e.l.
6 Esmasp.	Eugenius	Wihma.
7 Teisip.	Tönno	
8 Kestnâdd.	Kotlep	Selge,
9 Neljap.	Romanus	wagga ja
10 Rede	Lauritse pään	foe.
11 laup.	Olga	

Jerusalemma ärrarikkumissest. Luf. 19, 41.

12 Pühhap.	10. P. p. 3 a. J. P.	Mürri-
13 Esmasp.	Madde	11, 16' e.l.
14 Teisip.	Eusebius	tab.
15 Kestnâdd.	Küll Maria p.	Annab
16 Neljap.	Isak	wihma.
17 Rede	Wilibald	

18 laup.	leno	Willo
----------	------	-------

Wariserist ja tõlnerist. Luf. 18, 9.

19 Pühhap.	11. P. p. 3 a. J. P.	tuul.
20 Esmasp.	Pernart	11, 52' e.l.
21 Teisip.	Rut	Ilmad
22 Kestnâdd.	Willibert	lähwad
23 Neljap.	Sakarias	jälle
24 Rede	Pertli pään	sojaks.
25 laup.	Ludwif	

Kurdist ja teletumast. Mark. 7, 31.

26 Pühhap.	12. P. p. 3 a. J. P.	Wagga
27 Esmasp.	Jeppart	9, 33' h.
28 Teisip.	Kusti	ja
29 Kestnâdd.	Joann. huk.	foe.
30 Neljap.	Aleksander	Heitlik.
31 Rede	Rebekka	

romal Augustil touseb päike kello 4, 39 minuti, ja lähhab loja kello 7, 21 minuti. Pään on 14 tundi 42 minuti ja 9 tundi 18 minuti pikk.

1 laup.	Egidius	Wihma.
Preestrist ja	Samaria : mehhest.	Lut. 10, 23.
2 Pühhap.	13. P.p.3a. J.P.	Willud
3 Esmasp.	Mango	
4 Teisip.	Mal	C 5, 59' h.
5 Restnäd.	Moses	ööd.
6 Neljap.	Magnus	Heitlik
7 Rede	Regina	
8 laup.	Maria sünd. p.	ja

Kümnest piddalitööbiseft. Lut. 17, 11.

9 Pühhap.	14. P.p.3a. J.P.	tulene.
10 Esmasp.	Lina	
11 Teisip.	Põri pääw	☉ 10, 33' d.
12 Restnäd.	Sirus	Peab
13 Neljap.	Amatus	d. külma.
14 Rede	Risti üllend.	
15 laup.	Nifodemus	Wihma.

Mammonast. Matt. 6, 24.

16 Pühhap.	15. P.p.3a. J.P.	Miiske
------------	------------------	--------

17 Esmasp.	Tõns	ilm.
18 Teisip.	Titus	☽ 5, 46' d.
19 Restnäd.	Werner	Annab
20 Neljap.	Jana	õseti
21 Rede	Matteusse pääw	
22 laup.	Morits	wihma.

Maini : linna surnust. Lut. 7, 11.

23 Pühhap.	16. P.p.3a. J.P.	Willud
24 Esmasp.	Joann. sam.	ööd.
25 Teisip.	Kleopas	☉ 10, 21' d.
26 Restnäd.	Joann. õpp.	Tormine.
27 Neljap.	Adolw	
28 Rede	Wentsel	Miiske.
29 laup.	Mihkle pääw	Selge.

Wee : tööbiseft. Lut. 14, 1.

30 Pühhap.	17. P.p.3a. J.P.	Leikusse P.
------------	------------------	-------------

11mal Septembril touseb päike kello 6, ja läh: hää loja kello 6. Pääw on 12 ja d 12 tundi pikk.

1 Esmasp.	Bolmer	Pilwes.
2 Teisip.	Prants	Wagga.
3 Restknädd.	Jairus	1, 18' ö.
4 Neljap.	Prantsiskus	
5 Rede	Amalie	
6 laup.	Wides	Saggedad

Surenast tässust. Matt. 22, 34.

7 Pühhap.	18. P.p. 3a. J. P.	wihma
8 Esmasp.	Samel	
9 Teisip.	Pridrif	ood.
10 Restknädd.	Kai	
11 Neljap.	Purfart	9, 12' h.
12 Rede	Walwrid	
13 laup.	Angelus	Pilwes.

Alwatud innimessest. Matt. 9, 1.

14 Pühhap.	19. P.p. 3a. J. P.	Niiske
15 Esmasp.	Hedwig	ja
16 Teisip.	Tefla	
17 Restknädd.	Olop	willo.

18 Neljap.	Luka päaw	1, 20' ö.
19 Rede	Ello	
20 laup.	Wendelin	Hakkab

Pulma ridest. Matt. 22, 1.

21 Pühhap.	20. P.p. 3a. J. P.	Lutter. P.
22 Esmasp.	Kel	ö. külma.
23 Teisip.	Sewerin	piddama.
24 Restknädd.	Salome	
25 Neljap.	Krispin	2, 25' p. l.
26 Rede	Amandus	
27 laup.	Kapitolin	Saeab

Kunninga : mehhe poiaft. Joann. 4, 47.

28 Pühhap.	21. P.p. 3a. J. P.	räitsakast.
29 Esmasp.	Elts	Tulene.
30 Teisip.	Abfalon	
31 Restknädd.	Wottele	Wihma.

10mal Oktobril touseb päite kello 7, 15 minuti,
ja lähkää loja kello 4, 45 minuti. Päaw on 9
ja ö 15 tundi pitta.

1 Neljap.	Pühhade pääw	Heitlik.
2 Rede	Singede pääw	☾ 7, 47' ö.
3 laup.	Atko	Tormine.

Kawwalaft sullafest. Matt. 18, 23.

4 Pühhap.	22. P.p.3a. J.P.	lund.
5 Esmasp.	Lotta	
6 Teisip.	Lenard	Kaunis
7 Restnäd.	Enno	fülm.
8 Neljap.	Brits	
9 Rede	Teodor	☾ 7, 50' ö.
10 laup.	Martin Lutt.	Uddo

Kohto rahhast. Matt. 22, 15.

11 Pühhap.	23. P.p.3a. J.P.	Mart. piisk.
12 Esmasp.	Jonas	
13 Teisip.	Arkadius	wihm.
14 Restnäd.	Aurora	Kaunis
15 Neljap.	Leopold	
16 Rede	Asse	☾ 11, 38' e.l.
17 laup.	Ottomar	fülm.

Jairi türest. Matt. 9, 18.

18 Pühhap.	24. P.p.3a. J.P.	Rülm
19 Esmasp.	Liisbet	
20 Teisip.	Amos	lähhäb
21 Restnäd.	Maria ohw. p.	
22 Neljap.	Pastian	kangemaks.
23 Rede	Klement	
24 laup.	Josias	☾ 9, 13' h.

Hirmsast ärrakautamisest. Matt. 24, 15,

25 Pühhap.	25. P.p.3a. J.P.	Kadrina p.
	Surnute Pühha.	
26 Esmasp.	Konrad	Sige
27 Teisip.	Jesaias	
28 Restnäd.	Katta	färre
29 Neljap.	Ewart	
30 Rede	Andresse pääw	fülm.

1omal Novembril touseb päite kello 8, 35 minuti, ja lähhäb loja kello 3, 25 minuti. Pääw on 7 ja ö 17 tundi pikk.

1 laup.	Arent	Karre
Kristusse sisse sõitmisest. Matt. 21, 1.		
2 Pühhap.	1. Kr. tull. P.	12, 8' l.
3 Esmasp.	Kola	fülm.
4 Teisip.	Parbo	
5 Restnäd.	Sabina	lund.
6 Neljap.	Niggola pääw	Restpääw
7 Rede	Maunus	
8 laup.	Maria sam. p.	pehme.

Wiimse päwa tähtedest. Luk. 21, 25.		
9 Pühhap.	2. Kr. tull. P.	6, 40' h.
10 Esmasp.	Lühhem pääw	
11 Teisip.	Woldemar	Heitlik.
12 Restnäd.	Eili	
13 Neljap.	Luutsia	Parras
14 Rede	Nikafius	
15 laup.	Joanna	fülm.

Joannes wangi tornis. Matt. 11, 2.		
16 Pühhap.	3. Kr. tull. P.	1, 21' d.
17 Esmasp.	Hinno	Selge.

18 Teisip.	Kristohw	Külm
19 Restnäd.	lot	lähhab
20 Neljap.	Abram	fange.
21 Rede	Toma pääw	maks.
22 laup.	Peata	

Joannesse tunnistus. Joann. 1, 19.		
23 Pühhap.	4. Kr. tull. P.	Pehme
24 Esmasp.	Adam. Ewa	5, 9' h.
25 Teisip.	1. Joulo P.	ilm.
26 Restnäd.	2. Joulo P.	
27 Neljap.	Ev. Joann.	Selge
28 Rede	Süta laste p.	
29 laup.	Noa	taewas.

Simeon ja Anna. Luk. 2, 33.		
30 Pühhap.	P. p. Joulo.	Parras
31 Esmasp.	Silwester	fülm.

10mal Tetsembril touseb päike kello 9, 14 minuti, ja wereb kello 2, 46 minuti. Pääw on 5 tundi 32 minuti ja ö 18 tundi 28 minuti pikk.

Aasta - aial.

Kewwade hakkab 8. Martsil õhto kello 10, 13 minudi aial.

Sui hakkab 9. Junil õhto kello 6, 48 minudi aial.

Süggitse hakkab 11. Septembril hommiko kello 8, 56 minudi aial.

Talwe hakkab 10. Tetsembril õsi kello 2, 49 minudi aial.

Päwa- ja ku-warjutamissed.

Sel aastal on kolm päwa- ja kaks ku-warjutamist, kellest agga üks ku-warjutamine meie maal nähtaw on.

Se nähtaw ku-warjutamine on 24. Nowembril hommiko kello 8 aial, kus ta täieste warjutud loja lähhab.

Krono - pühhad,

mis ue firriko seadusse järrele ka Ma firrifuttes tullemad piddada.

1. Kuuñla:ku 19. päwal. Meie sure Keisri Aleksander Nikolajewitsi wallitsusse hakkatusse p.

2. Jürri:ku 17. päwal. Meie sure Keisri ja keige Wennerigi wallitseja Aleksander Nikolajewitsi sündimisse päaw.

3. Heinastu 22. päwal. Meie sure Keisri praua Maria Aleksandrowna nimme päaw.

4. Heinastu 27. päwal. Meie sure Keisri praua Maria Aleksandrowna sündimisse päaw.

5. Leikusse:ku 26. päwal. Meie sure Keisri herra ja temma Abbitasa kronimisse päaw.

6. Leikusse:ku 30. päwal. Meie sure Keisri herra Aleksander Nikolajewitsi nimme päaw.

7. Mihkle:ku 8. päwal. Tsesarewitsi Suurwürsti Nikolai Aleksandrowitsi, Wennerigi aujärje pärris pärria sündimisse päaw.

8. Joulo:ku 6. päwal. Tsesarewitsi Suurwürsti Nikolai Aleksandrowitsi, Wennerigi aujärje pärris pärria nimme päaw.

Meidsinnatsid Krono:pühhi petakse nenda kui Paasto jutlusse päiwi.

Ulemawallitseja suggufelts.

Aleksander II. keige Wennerigi wallitseja ja Keiser, ja ka Pola:ma kuningas j. n. e., sündinud 17. Aprillil 1818.

Maria Aleksandrowna, Keisri praua, sündinud 27. Julil 1824.

Nende lapsed: 1) Tsesarewits, suurwürst ja au-

järje pärria Nikolai Aleksandrowits; sündinud 8. Septembril 1843. 2) Suurwürlst Aleksander Aleksandrowits; sünd. 26. Webruaril 1845. 3) Suurwürlst Wladimir Aleksandrowits; sünd. 10. Aprillil 1847. 4) Suurwürlst Aleksei Aleksandrowits; sünd. 2. Januaril 1850. 5) Suurwürlsti Printsess Maria Aleksandrowna; sünd. 5. Oktobril 1853. 6) Suurwürlst Sergei Aleksandrowits; sünd. 29. Aprillil 1857. 7) Suurwürlst Paul Aleksandrowits; sünd. 21. Septembril 1860.

Keisri wennad:

1) Suurwürlst Konstantin Nikolajewits; sünd. 9. Septembril 1827.

Temma praua Aleksandra Iosepowna; sünd. 8. Julil 1830.

Nende lapsed: 1) Nikolai Konstantinowits; sünd. 2. Webruaril 1850. 2) Olga Konstantinowna; sünd. 22. Augustil 1851. 3) Wera Konstantinowna; s. 4. Webr. 1854. 4) Konstantin Konstantinowits; sünd. 10. Augustil 1858. 5) Dmitri Konstantinowits; sünd. 1. Junil 1860.

2) Suurwürlst Nikolai Nikolajewits; sünd. 27. Julil 1831.

Temma praua Aleksandra Petrowna; sünd. 21. Mall 1838.

Nende poeg: Nikolai Nikolajewits; sünd. 6. Nowembril 1856.

3) Suurwürlst Mihail Nikolajewits; sünd. 13. Oktobril 1832.

Temma praua Olga Weodorowna; sündinud 8. Septembril 1839.

Nende lapsed: 1) Nikolai Mihailowits; sünd. 14. April 1859. 2) Anastasia Mihailowna; sünd. 16. Julil 1860. 3) Mihail Mihailowits; sünd. 4. Oktobril 1861.

Keisri õed:

1) Suurwürlsti Printsess Maria Nikolajewna, Leichtenbergi Printsi Maksimiliani leß-praua; sünd. 6. Augustil 1819.

Temma lapsed: 1) Maria Maksimilianowna; sünd. 4. Oktobril 1841. 2) Nikolai Maksimilianowits; sünd. 23. Julil 1843. 3) Eugenia Maksimilianowna; sünd. 20. Martsil 1845. 4) Eugen Maksimilianowits; sünd. 27. Jan. 1847. 5) Sergei Maksimilianowits; sünd. 8. Tserembril 1849. 6) Georg Maksimilianowits; sünd. 17. Webruaril 1852.

2) Suurwürlsti Printsess Olga Nikolajewna, Würtembergi Printsi Karel Wridrik Aleksandre praua; sünd. 30. Augustil 1822. Helena Pawlowna, Würtembergi Printsess,

Suurwürst Mihail Pawlowitsi lest praua;
sünd. 28. Teesembril 1806.

Temma Tütar: Katarina Mihailowna,
Meklenburri-Strelitsi Hertfogi Georg August
Ernst Adolw Karl Ludwigi praua; sünd.
16. Augustil 1827.

Teada-andminne,

mil ramato-postid tulleswad ja lähhawad.

Igga Kestnaddal ja Laupäaw tulleswad postid,
ja towad ramatuid iggast Ma jausi, lähhawad ka
neilsammal päiwi jälle ärra.

Rahha kirjad ja muud hinna wärlissed asjad,
mis Riia, Tartu, Musto ja kelge Wennema sisse
lähhawad, woetakse Teisipäaw ja Kede pärrast
lounat kello 4—6 wasto, ja muud kirjad Kesti-
naddal ja Laupäaw enne lounat kello 8—10 ja
Neljapäaw enne lounat kello 8—11 wasto.

Rahha kirjad ja muud hinna wärlissed asjad,
mis Kuresfare, Tallinna ja Peterburgi pole läh-
wad, kui ka ühhel hobil muud kirjad, sawad Kesti-
naddala ja Laupäaw enne lounat kello 8—2 ja ka
muud kirjad mis Tallinna ja Peterburgi lähwad,
Esmaspäaw enne lounat kello 8—11 wastowoetud.

Ramatud mis kelge Wenne riki lähhawad, maks-
wad 10 koppikad hõbbekat lodi peält.

Eada päiwe näitus.

Näri : ku,

7mal Orgital 2 päwa. 10. Haapsalus 2 p.
17. Kollowerres, läne-maal, 2 p. 26. Keb-
laste-mois., linna laat 2 p. 27. Rakwerre-
linn. 2 p. Raplas 3. Kedel pärr. Näri.

Küünla : ku,

2sel Paldiskis 2 p. Walfas ja Willandis
saksa laat, mollemad 8 päwa. 3. Paide-lin-
nas. 12. Kuresfare-linnas, saksa laat, 10
päwa. Ühholas, Esmaspä enne Wastlapä-
wa. Audrus, Kede enne Wastlap. Wil-
landis, naddal pärrast Suurt Neljapäwa.

Jani : ku,

11mal Wõnno-linnas, 7 p. 16. Rakwerre-
linn., 2 p. 20. Rigas 3 naddal., ja Tallin-
nas, saksa laat 2 nadd. 22. Willandi-linn.,

24. Walga- ja Wõro-linn. 25. Paide-linn.
29. Tartu-linn. ja Tarwaste-moiskas.

Keina = ku,

2sel Karksi-moif. 20. Pernus saksa laat, 3
naddalat, ja Rigas willa laat 3 päwa. 26.
Wolmeri-linnas.

Leikusse = ku,

10mal Lemsi-linn. Moiskaste-moif. Wõr-
ro-maal, ja Walga-linnas. 15. Helme-moi-
sas. 24. Kosse- ja Kosi-moif, Wirro-maal.
27. Ue-moiskas, Willandi-maal. 29. Killin-
gi-moif. 30. Kaantso-moiskas.

Mihkle = ku,

2sel Abja-moiskas. 4. Rappina-moif. 6. Ta-
keperri-moif., Helmekihh. 9. Adseli, Kastna-
Purtniko, Rouge-moif. ja Tartu-linn. 10.
Mõnniste-moiskas. Oldre-moiskas. ja Paide-
linn. Patkulla-moif. 13. Põrawerre-moif.
14. Antso-moif., Ue-moif. ja Haapsalo-linn.
15. Kuresfare-linnas. Koorte, Põltsama-
ja Sallatsi-moif. 17. Kirrepil, Tartomaal.
18. Audro-moif. 20. Wendra-moif. 21.

Paltiskis, Senno-moif. ja Wolmeri-linnas.
24. Jõhwis, Lihhola-, Wiljandi- ja Wõro-
linn. 26. Tallinnas 3 p. 29. Mihkli kirriko-
jures. Reblaste- ja Keila-moiskas. Walga-
Rakwerre-, Tartu- ja Wastse-linn. Pernus,
Esmasp. ja Teisip. enne Mihkli p. Jõe-
lehtmes, Harjo-maal naddal pärr. Mihklit.
Raplas, 1sel Redel pärr. Mihklit.

Wina = ku,

1sel Kuresfare-linnas. 2. Waste-moif. 4.
Kollowerres, Länemaal. 6. Tarwaste-moif.
9. Lemsi-linn. 10. Rao-moif. 15. Lustwerre-
ja Weski-moif. 16. Wõnno-linn. 23. Wol-
meri-linn.

Talwe = ku,

8mal Paide-linnas linna laat 2 päwa. 10.
Mustwe-küllas, Walga- ja Wõro-linnas.
15. Wiggalas Länemaal linna laat, 2 p.

Joulo = ku,

5mal Põrawerre moiskas, linna laat. Mär-
jamal, 3. Kristusse tullemisse pühh. Per-
nus, Esmaspä ja Teisipä enne Joulo.

Ue aasta laul.

Wifil: Mo armas Jesus, minno rõõm.

Uks aasta jälle surma pool,
Ja meie alles ellus;
Meid hoidis, Jummal, sinno hool,
Reig' meie hädas, wallus;
Sest sinno nimme kidade,
Sull' tännolaulo laulame,
Sa olled tru ning helde!

Rui saatsid meile kurbastust,
Ei keelnud sinna rõõmo;
Rui tundsi me so karristust,
Siis ka so issaarmo;
So sõnna sai meil' kulumud,
So saakramentid jagatud,
Sa ollid meie jures.

Mis pallusime sinno kääst,
Sest polle ilma jänud;

Sest tänname sind süddamest,
Mis tarmis, olled annud,
Ja saggedast weel ennam ka,
Rui meie mõistnud palluda;
Sa teadsid, mis meil' tarmis.

Nüüd jälle, palwe keele peal,
Reik astume so ette:
Sa hoidsid, Jummal, hoia weel,
Ja ärra lasse mitte
Meid sinno armust langeda,
Sind kurbasta' ja wihhasta',
Kes ikka helde olled!

So õnsaks teggew sõnna heäl
Meil selgest kuulda olgo;
Reig' meie töö ja waewa peal
So õnnistus ka tulgo;
Reik õnnetust ja ahhastust,
Wee, tullekahjo, ikkaldust,
Meist, Jummal, kangel hoia!

Oh õnnista sa merd ja maad,
Et peatoidust same;

Ja aita meid, kui farristad,
Et uskus lootma jäme,
Kas annad ennam, wähhem sa,
Et ikka lapse melega
Rääd tõstame so pole.

Lass' meie kalli Reisri peal'
So armo pallet paista,
Et kallis rahho, rõmus meel
Wõiks Temma ümber seista!
Ja ihho terwist hoia sa,
Ja ellopäiwi pakkenda,
Oh Jummal, meie õnneks!

Waat', miljonid nüüd tännawad
Sind omma Reisri pärrast,
Et orjapõlwest peasnud nad,
Ja palluwad sind ärrast:
Ja laste-lapsi õnnista,
Se eest, mis meile teinud ta,
Ja hoia Temma suggu!

Mis ial Temma issa-meel
Mei' õnneks ettemõttab,

Mis tehtud on ehk tehtaks weel,
Mi kui ta heaks armab:
Reik sedda armust õnnista
Ja lasse kaunist õitseda,
So pühha nimme auuks!

Ka pallume sind süddamest,
Oh helde rahho Jummal!
Mind hoia sõa, katko eest,
Mis nuhtlusseks mailmal'
Kül õigus olleks sata sul;
Ja lass' sa armo pallet meil'
Sel aastal lahkest paista!

Ja peaks meil' se aasta ka,
(Sest sinna tead sedda)
Se wiimne aasta ollema,
Siis lõppeta keik hädda,
Ja sada ihho mullase,
Et hing saaks rõõmsa taewasse
Sind iggaweste kiitma!

J. W. J.

Kool ja koolmeister.

Ras weame kihla: kui mõnni ridda olled luggenud ütled ja warfi: „Sedda on üks koolmeister kirjutanud, se on haisust tunda!“ — Mo wõib olla; mis wigga sest siis ka olleks? Eks koolmeister wõi ka omma su teiste ees lahti tehha, kui tal middagi süddame peal kippitab? — Olgo sellega kuida on, agga minna panneks hea melega sia tüfki ette Salomoni suust ühhe sõnna ja se oleks nenda:

„Tarkus annab ennast kuulda ulitse peal, agga ükski ei panne sedda tähhele.“

Üks minno norepõllisest tutwatest sai koolmeistriks. Sedda on mitto sanud ja sellega ausa ammeti, palju tööd ja wähe leiba leidnud. Minno tutaw leidis keif just nisamma. Temma aastane sissetullik, pead ja jallad kous olli liggi 140 hõbberubla, agga seal olli keif, mis esimeses õppetuses seisab, sukapaelast funni wiimse sutaieni. As-

tas on 365 päwa, rehenda nüüd isse, kui palju sealt päwa peale tulli? Mitte ennam kui waewalt 38 kopp. Ellada liig kassin, surra liig palju.

Se on ikka nenda: saab noor innimenne maiakese, siis nõuab ta ka kassikese sennasisse. Mõnni juhtub kül kaunis terrawa küündega lomakese sama, no agga kes ette ärra teab, muido jääksid poled pulmad aastas piddamatta. Mõnnel jookseb jubba paar päiwi pärrast pulmi omma teed. Kui sa ei tea, kes se on, siis tulle küsi mo kääst. Rustawil (nenda olli ta ristinimmi) olli selle polest parrem õn. Temma Anna sarnast polle ma neid palju näinud. Tulline tõ innimenne, kes musta ja forristamatta ello ni wähe sallis, kui pihho silmas, agga seal jures tassane ja allandlik, nago lamba tal; Rustaw kandis tedda ka, sõnnalt ütelda, fätte peal, ja Anna iggapäine nimmi omma mehhe suus olli: „mo maggus südda.“ Agga sedda olli temma ka wäärt. Nende abbiello ei wõinud ennam õnnelikum olla, kui

ta olli, kui agga nende palk olleks nattuke surem olnud!

Neil olli jubba kaks lapsokest, poeg ja tütar nago issa emma suust mahha kuffunud; poial issa kähharad juuksed, tütrele emma tae-
wa karwa sinnised silmad.

„Agga söbber,“ ütles Kustaw ühhel pä-
wal, kui nelja silma al ollime, „tulleb mo-
lastele weel mõnni ödde wõi wend jure, siis
ma lippan pakko!“ Ta naeris kül seal jures,
agga kes tedda nenda tundis, kui minna, se
wõis kül nähha, et nut naero tagga kangel
ei olnud.

Nelli kuud pärrast sedda olli ta tõeste
ühhel päwal metsa jooksnud, agga pea jälle
taggasi tulnud. Anna surrus omma kolmat
lapsokest rinna wasto ja nuttis. Perre kas-
wis agga palk ei kaswanud. Silmad jooksid
wet ja südda ohkas.

„Arra nutta mitte, mo kallis Anna,“ trööst-
tis Kustaw, „kus 4 sõnud said, sawad ed-
despidi 5 ka. Egga Jummal meid ommeti
nälga surra ei lasse, kui temma peale loda-

me. Ma jättan nüüd ka pibo mahha, et se
jaggo jälle taggasi jääks.“

Sedda ei tahtnud Anna mitte sallida. Ta
ütles, temma tahta parrem nälga kannatada,
kui et Kustaw peaks pibo nurka wiskama;
se olla muidogi ta ainus meelahutus. —
Kül ma olleksin seal head nõu andnud, agga
mis annab se, kennele ommal tühhi kässi on?
Mo omma luggu ei olnud ka sel aial par-
rem, ni hea kui ta nüüdke on.

Ühhel päwal pärrast sedda olin ma jälle
nende jures. Annal ollid nuttused silmad.
Ma küsisin Kustawi käest, mis ta naesel
wigga pididi ollema? Temma ei teadnud,
waid läks kambre järrele kulama. Seal
kuulsin ma läbbi ukse naese nutmist ja meh-
he trööstimist. Wimaiks tullid mõllemad
tuppa. Anna silmad ollid alles wet täis.
Ta hoidis mehhest kinni ja nüüd sain ma kuul-
da, miks ta olli nutnud. Kustaw olli tänna
waewalt paar sõnna temmaga rääkinud, ja
nenda olla luggu igga päaw. Kolist lõunele,
lõunest jälle kōli; õhto ja hommiko istuda

temma kirjutse laua äres, ja mõnniford pole-
ni õni ja weel kauem. Ma trööstisin; meie
râkifime eddasi ja taggasi selle ülle, agga mis
se aitas? Kustaw ütles, temma ei sada mui-
do koggoni lãbbi, ta piddada koli kõrwas
weel middagi püüdma tenida. Minna ütles
ta: „Kulla Anna, kannata ommeti nat-
tuke omma mehhega! Ussu, se on tal raske
kül, nenda õõd ja päwad rangid kaelas olla,
agga mis ta peab teggema? Omma amme-
tit peab ta üllewel piddama ja naese, laste
eest ka murretsema, mis aega tal seal en-
nam üllejääb?

„Seeb se on,“ ütles Anna, „miks mo
südda wallutab, egga ta sedda kaua wasto ei
panne, ja mis siis saab?“ — Siin langesid
ta silmad jälle wet täis.

Kustaw istus waggusi, agga ta näggo olli
nago lubjatud sein. Kes ta süddame sisse ol-
leks näinud olleks wist ärrakohkonud. Ta pü-
dis ausaste ommaksid toita, ta jooksis leiwa tük-
ki järrele nago põdder nõmme peal rohhol-
le järrele — ja ommeti ei olnud naese rahhul-

olleminne mitte temma murre ja waewa pal-
gaks. — Ja sellegipärrast olli Anna südda-
mest hea innimenne ja armastas omma meest,
nago silma peas: agga ta teggi, mis ka
head naesed saggedaste tewad, ta panni wae-
susse südi muist mehhe süüks, ja se on alla-
ti üks järrelmõtlematta assi ning piggistab
mehhe süddant weel ennam, kui keif wäljas-
piddine hädä isse. Mele ärraheitminne
paistis Kustawi näost wälja. Ta teggi tõõd,
otis ja lotis — assi läks ikka hullemaks, ja
nüüd tulli ka weel naese nurriseminne, kes
temma ainus troost piddi ollema! Ta olleks
praego lãbbi seina jooksnud. Mis nõu pid-
di waene mees weel wõtma? Ma tean kül,
mõnni, kannel kõht täis, rahha taskus, ja sig-
gar suus on, ütleb: „Koolmeister olleks pid-
dand Jummalat uskuma ja palluma.“ —
Olle terve, nõu on hea kül, agga sedda tea-
dis ja teggi temma jubba ilma sinnota. Mis
olleks tedda muido jallal hoidnud? Ükski
assi polle ni hõlbus, kui teisele head nõu an-
da. Selle eest ei küski paljo teised hinda, kui

mõnned adwokadid; kelle käest on ka hea nõu kallis osta.

Kustawi surem wallo olli se, et ta waesus ka temma abbiello selgust tikkus rikkuma. On se õn, kui mees igga sõnna jures, mis ta suust ütleb, ikka peab õhkama: „Oh, mis peame tanna sõma, mis joma, ja mis selga panema?“ On se õn, kui mehkel waewalt aega üllejääb, omma naest terretada, waid peab ikka leiba tagga aiama? On se õn, kui ta ehmatades peab üleskargama, ja tõõsse jooksuma, kui ehk juhtus naese meelalahutusets mõnni sõnna temmaga kauem kõnnelema? On se õn, kui ta Mai, Juni ja Juli kuus ka igga õse tulle walgel laua äres peab kütama? Ma küsün, on se õnneks naesele, mehhele, ehk kolile? — Laste wannemad, perrewannemad ja wallawannemad, mis teie test arwate? On se tõeste õige, kui teie omma foolmeistrid lassete eesli koormat kanda ja annate temmale warblasse kõhhotait? Tahhate seal jures ka temma peab tark, usün, tru ja holas ollema! Tõhho jõggedad, tulli,

wessi ja tuleõhk on temmal jo muial ka ilma hinnata sada. Senni kui teie kolikohhad hädakohhad ja teie kolipalgad waeste annid on, senni jääb — noh, mis jääb? — senni jääb — Eestirahwas rummalaks, ja se sõnna tõeks: kes ei mõista, se ei sa — kes ei sa, sel ei olle — kell ei olle, on — waene. Mõttelge sedda nattu ke järrele ja aiage wasto, kui walle on. — Agga mingem Kustawi kolimaiasse taggasi. Rambris hakkas üks hädline laps heält teggema ja Anna tõttas watama. Meie jäime Kustawiga nelja silma alla tuppä. Ma ollesün hea melega trööstinud, agga mis sõnnadega? Kustawi pea olli norgus ja käed ristis. Ma teadsün, et üks assi tedda omme ti ärgutab, se olli temma fool ja kolilapsed, ja neist teggin ma jutto. Ma ollin tedda saggedaste kolitundis näinud ning teadsün, kuida loud temma ja laste wahhel ollid. Menda arwata 50 last ollid tal iggapäaw silma al. Temma olli, nago se peab ollema, kolis laste issa. Mis süddamest tulli, se

läks süddamesse. Lapsed armastasid tedda, ja temma neid, se olli tuttaw assi. Temma lastewannemad ei olnud kül mitte ram-musad, ei ihho egga hinge polest, waid üks ammo holetusse sisse jänud rahwas, enna-mist winast wettind, korristamatta, waesed innimesed ja omma laste kaswatamisse ja õppetamisse polest holetumad küllalt, ja ni-suggusi on parrako! Eestirahwa seas weel paljo leida!

Kuida ööldud, ni pea kui jut kolist tulli, aias Kustaw pea ülesse. „Ma pean sulle kõnnelema,“ ütles temma, „mis mind pari nädala eest wägga rõnustas. Ühhe waese tüttarlapsel ei olnud pastlaid jalga panna ja piddi mitto päwa kolist koio jama. Is-sal olli kül 10 ja 15 kopp. päwas ärrajua, agga tütrele, wastas temma: „„Kust min-na need pastlad wõttan? Egga kool kon ei olle, et ärrahüppab. Eks sa lähha siis jäl-le, kui pastlad saad. Egga minna koli pär-rast ei wõi wardasse joosta.““ Laps pid-di wait jama. Ma sain sedda kuulda ja

piddasin waggusi nõu. Ühhel hommikul lug-gesime meie sedda tükki waesest lessfest, kes 2 werengit ohwirahha firsto panni, ja ma üt-le-sin pärrast: Teid on praego 53 last kous, mis teie arwate, kui iggaüks koppik tooks, kas weike Sare Marri saaks pastlad jalga? „„Se on tõssi,““ kilkasid lapsed, „„pär-rast lõunat tome.““ Nenda olli ka. Mõn-ned joukamad tõid weel 2 ja 3 kopp. ning mul olli 86 kopp. wastowõtta. Sedda ol-lid nemmad omma wannematte käest pal-lunud ja sanud. Sedda ma ei unnusta ellades ärra. Just sel korral läks siit üks perremees linna ja ma lastsin pastlad tua, mis 25 kopp. maksid. Said ka warsi wal-mis tehtud ja 2 tüttarlast wisi Marri kätte. Oh sedda rõmo! Warsi olli Marri kolis. Sedda lapselikko rõmo olleksid sa feikide filmist isse piddand näggema! Agga 61 kopp. on üllejäänud, lapsed, kas ostame nende eest saia? küsisin minna. — „„Ei mitte,““ kost-sid nemmad, „„mis kasso sest saab?““ — Mo kas peame sellega wae si d altama? —

küssisin ma jälle. „„Jah, jah, waesid jah!““
olli laste wastus. — Noh, siis tulletage me-
le, kes teab mõnda leske, kellel lapsed tagga
ja pudus få? — Üks weike tüttarlaps tõu-
sis ülesse ja ütles: „„Meie saunas ellab
üks waene lest naene nelja lapsaga — nim-
me nenda ja nenda.““ — Nüüd tõusid weel
mitto ülesse ja nimmetasid sedda ja sedda.
Meie wallitfime 2 keige waesemat wälja.
Mis peame neile nüüd ostma? — „„Eks
leiba!““ — No hea kül, leiba. Kumm-
gile ostfime nüüd pätsi leiba, 30 kopp., kum-
magile $\frac{1}{2}$ nael wõid 15 kopp., ja kumma-
gile 3 topi pima, 9 kopp. Oh sedda laste
rõmo! Nemmad wõisid ka nattuke head
tehha, se aias mitmele wee silma. Mul en-
nesel polnud se ka ennam kaugel. — Keif
tahtsid nüüd minna kätte wima. Piddime
liisko heitma ja nenda saatsime 3 last kum-
magi lesse jure. Melega jätsin ma weel 7
kopp. järrele. Lapsed, mis m'e nendega te-
me? küssisin minna. Kas panneme tagga-
warrafs, kui jälle sellesarnast juhtub? —

„„Jah, pange, mele tome parrast weel ju-
re!““ — No hea kül lapsed, ma pannen
neid ka sia kolikappi seisma. Kaswago, nem-
mad sureks hulgaiks ja rõmustago waeste süd-
damed! —

„Tõeste nisuggust rõmo lastega liggi tun-
da, on ennam wäärt, kuida sured sagid.
Agga sadab ka lastele suremat kasso, kui
pitkad maenitsussed kus tõt tagga ei olle.
Üks nisuggune tund kalub ennam, kui terwe
katekismus, kui se muido — peas on. Peaf-
sid koolmeistrid selle peale mõtlema! —
Nad on neid tuhhat tännoga ärra saatnud
ning keige teistele paljo tuhhat terwist lakk-
tanud. Nad olla rõmo parrast üsna nutnud;
sest teisel neist ei olla tänna ennam ei kuiwa
egga marga omma lastele anda olnud. Mõl-
lemad olla neid Jummala ingliks nimmeta-
nud, kedda neile hädda aial abbiks sadetud.
Sõbber, nisuggune assi on koolmeistri keige
maggusam rõom, kui ennesele sedda mõistab
walmistada. Sähherdused teud jäwad nago
takjas lapse süddamesse kinni. Ma tean

sedda isse ommast norest põlwest. Zummal andko mo õnsa issale kallist hingamist, temma mõistis nisuggust asja lapsale õpetada."

„Peale sedda on veel tähhele panna: „waesid innimesi teiste waestele andma õppetada, on hopis ennam wäärt, kui neile tuimalt isse anda; ehk, mis seddasamma tähhendab: õnsam on anda, kui wõtta. Kui palju head on sellega tehtud, kui meie norest põlwest sadik sedda tõdde laste süddamesse istutame, et ükski innimenne, kui tal terwis fä, ni waene ei olle, et ta ka ommast kohhast teise waesele ei wõiks head tehha. — Uusu mind, sõbber, sesinane laste luggu teggi mind tuhhat murret ja waewa, mis mind muido litsuwad, unnus-tama ja jalge alla tallama." Nenda rakis Rustaw ning ta näggo lõi jälle punnetama. Mo südda läks ka lahkemaks ja rõõmsaks. Ka Anna olli tulnud ning waggusi pealt kulanud. Minna agga ei wõinud muud teh-

ha, kui hakkasin Rustawi pähhä finni ja andsin temmale suud, et tubba plaksus, õõldes: kedda Zummal koolmeistriks panneb, sellele annab temma ka koolmeistri süddant ja mõistust, nago sulle!" Rustas andis nüüd Annale fät, tõmbas tedda omma rinna wasto ja fuiwatas suandmisega ta wimast pissarat filmast. „Anna mulle andeks, Rustaw," ütles Anna, „ma ei tahha sind mitte ennam omma filmapisaratega kurwastada." —

„Kannata, mo armas Anna," ütles Rustaw, „aega möda lähhab ning peab keif parremaks minnema. Ka meie Gesträhwal tulleb tund, kus nemmad ärratundwad, et keige puduste seast koliõppetusse pudus neile keige suremat kahjo teeb. Ka nemmad sawad wimaks arro, et hea fool küllas on nisamma tarwis, kui hea kaew õue peal, kus rohkeste ja selge wessi sees. Siis tullewad ka need päwad, kus koolmeistrid ennam tulest ei pea ellama egga teiste lapsi kaswatades ommade pärrast mures ollema." —

Nenda lõppetas foolmeister ja minna ka.
Agga enne ütleksin ma veel mõnni oh! oh!

1. Oh rummal rahwas, kes omma karjaloma ja laste kasvatamisse wahhel wahhet ei te!

2. Oh rummal rahwas, kes omma foolmeistrit ja kulla lambakarjast ühhe wisi pidawad ja makswad!

3. Oh rummal rahwas, kes mõtlewad, et nemmad omma foolmeistrile sedda rahhaga wõiwad tasfuda, mis temma nende lastele teeb!

4. Oh rummal rahwas, kes omma lapsi ühhe mehhe kätte õppetada annab, kes igga tundi, mis tal koliaiaist ülle jääb, iggapäwase leiwatanimissfeks peab prufima!

5. Oh rummal rahwas, kes mõtleb, et sest kül on, kui foolmeister nende laste pead täidab ja süddant tühjaks jättab!

Jummal parrandago meie kolikohhad, foolmeistrid ja feige pealt lastewannemad!

Laste kasvatamissfest.

Minna ei tea, kas teie wannemad innimessed wanna õnnist Jumwi Reino tundsitate? Ta on nüüd jubba paar kümmend aastat mulla al ja surri just kui ta 80 aastat wannaks sanud, nago Moses sest rägib. Ta lapsed matsid tedda lõuna pole külge furno-aeda, wanna kaddaka alla, mis praego alles seisab; agga õnsa Reino hauaküngast polle kül palju ennam tunda. Olgo, agga Rein olli üks neist meestest, kelle mällestus ni rutto foggodusfest ei kau. Kui ma tedda nores põlwes näggin, siis ma mõtlefin ikka: sedda modi ja ladi mees wõis wagga preester Elisa olla. Laste polest olli Jummal tedda rohkeste õnnistanud, sest tal olli 15 last ja 12 ellasid alles, kui tedda ennast hauda kanti. Sel aial olli rahwal prugi sõnnaks: „Jumwi Rein on pole W. foggodusse issa.“ Ta matmissse päwal olli sedda ka filmaga nähha, mil ta ommad lapsed, lastelapsed

ja laste-laste-lapsed, ja nende isade ja emade poolt suggulased keif ollid kokko tulnud. Surnoed olli temma lapsi üsna täis. Jumala õnnistus on ka üsna nähtavalt temma laste kasvatamisse jures olnud; sest keige temma hulga järreltullejate seas ei tea tänapäevani kegi üht kelmi ehk ülleannetumat innimest nimmetada, ja se on tõeste palju väärt. — Agga minna tahtsin sest kõnnelda, mis wanna Rein 5-aastad enne surma omma wiimse tütre-poia wiendama lapse warude peal lastekasvatamissest kõnnelles; ehk mõnni ütles: „aitaks Jummal meid ka nenda tehha,“ ja kirjutas sedda omma kõrwa tahha, ja se ep olleks mitte pahha.

Sel aial olli Rein isfi 75 aastad jubba wanna, agga kahmakas mees alles; prilli polle ellades temma ninna peale sanud, ehk ta pea kül paljas olli ja mis juustest weel kõrwa äre jänud, need lummewalged. Seal said siis jodolaua monnesuggused juttud aetud ja keifide silmad waatsid Reino su peale. Wimakas pöris üks warruline sellega jut-

to lastekasvatamisse peale, et Reino käest küsis, kuidas temma sedda olli teinud, et keif temma lapsed ni aumäärt innimeseks kaswanud?

„Se on kerge asfi — wastas wanna Rein. — Kaswatage omma esimest poega ja esimest tüttart sure hõlega ja nenda kui kohhus on, siis polle teil teistega ennam suurt waewa. Sedda püüdsin minna omma Juhhani ja üsoga tehha ja Jummal aitas eddasi.“

„Kuida olled siin, wanna taat, sedda teinud? Öppeta meile norematele ka!“ küsis warruline.

„Minna arman, et lapsed isse ühteteist kaswatavad — ütles Rein — ja meil warrumatel polle muud tehha, kui üllewadada, et wilto ei lähha.“ Agga teile sedda otsekui õppetada, selletada ja arrutada se polle mulle mitte nenda kerge. Saksa rahwal peawad sured paksud ramatud õppetussi täis ollema, kuidas lapsi peab kaswatama ja kolitama.

Sedda ep olnud mul. Kuida dõldud, Juhhan olli mo esfimenne poeg ja liso mo esfimenne tüttar; Juhhan on nüüd 51 ja liso 49 aastat wanna; seal nad praego istuwad. Ollime wannemad sel aial isse ka alles üsnanored innimesed ja ei teadnud paljo; agga nende esfimeste laste kallal olleme sure hõlega sedda püüdnud tehha, mis ommaft wannemist — Jummal andko neile head hingamist! — ollime näinud, ja neid õiglaseks ja jummalakartlikuks innimeseks kaswatada. Õiget hoolt, kannatust, wassimatta juhhatust ja Jummalala pallumist on seal jures wägga tarwis, agga sedda ei mõista ma teile sellelada. Jummalala Waim ja sõnna on wannemate ennest keige parrem foolmeister. Kus ollid meil kaswatamisse-ramatud? Meie ei teadnud muud tehha, kui mis piiblist leidfime ja omma wannematest teadsime, ja sest olli küllalt. Mo Juhhan ja liso — egga ma neid kiitma ei hakka — on aitumma Jummalale! ka innimeseks sanud ja parrast teiste lastele määrgiks ja juhheks olnud. Hirno

ja armo peab ollema, agga mõllemaid õige mõedo järrele. Meie polle omma lapsi ial puuks egga kiwiks, agga ka mitte mädada munnaks piddanud. Kassi palwel kofkopenema ja tõ jures rutto ligutama, sedda olleme neid warra harjutanud. Wibimatta sõnna kuulma, keige innimeste wasto lahked ja au-paklikud ollema, sedda olleme norest sadik kindlaste nende käest nõudnud. Olli farristamist tarwis, siin olleme lastele hõlega püüdnud tunda anda, et keif farristus parrandust peab saatma. Keige kakssumisse ja sõimamisse eest olleme püüdnud kangel hoida, mis alati kahjo toob. Keige kibbedama farristus se al peab laps tundma, et issa ja emma armastus tedda nuhtleb. Keif wiggad, mis nuhheldud ja selja tagga, neid ei pea ennam mele tulletama. Igga asjas püüdsime neile meletulletada: olgo sured ehk pissufesed asjad: keif, mis teie tahhate, et teised teile peaksid teggema, sedda tehke teie neile.“ Lapsed on — Jummal anna mulle andeks ütelda — keifis asjus nago parris ahwid:

mis teistest näwad, sedda nad järrele tewad, isseärranes wannematest, olgo hea ehk pahha. Sepärrast piüdsime, ni paljo kui Jummal aitas, nende ees tehha, et meitest head piddid fuulma ja näggema. Mo õnnis Eio — oh mo 75-aastased silmad nutwad praego alles temma järrel! — olli üks emma, kes omma lastele emma pimaga otsego õiget meelt ja märko mõistis sisse anda. Pärast ep olnud meil muud tarwis üttelda, kui: „Juhhanit lisut, teie teate jo, kuid a ded wennad peawad ollema.“ Paljo sõnno polnud meil mitte tarwis. — Waatke, armad sõbrad, suremat funsti polle ma enne mõistnud, egga mõista praegogi. Agga se pea asfi on ning jääb — siin wõttis wannake mütsi peosse — Jummal aita arm ja õnnistus; ilma selleta ei wõi meie ühtegit tehha. Peab midagi forda minnema, siis peab temma awwõtama ja sepärrast keik au ja kitus ka temmale jama.“ —

Jutto jätitud.

Mis ka warguseks petakse.

Ühhes maias nutsid wannemad ja lapsed, nago olleks praego suur õnnetus juhtunud. „Mis teil wigga on, et ni kibbedaste nuttate?“ küsis naber, kes tupp a astus. „Miks ma ei pea nutma,“ wastas issa ja pühkis filmi. „Minno wanna rikkas onno kes 65 aastat ausas poisimehhe põlwes on ellanud, ja kelle warra meie piddime pärrima, tahab nüüd weel naest wõtta ja nenda omma rahha meie kääst ärrawarrastada. Kas nisuggune delus ei pea wet filma aiama?“

Kokkohoidlik mees.

Rübbarsep W. ei teninud mitte paljo rahha, agga tal läks mõnnikord paljo wälja, sest ta armastas kuppit mängida, mis paljo rahha ärranelab. Kui ta ühhel õhtal jubba

6 rubla olli fautanud, tõusis ta pahha melega laua ärest ja ütles: Müüd ei aita muud, kui pean koio minnema ja naest peksma, et parrem kofko hoiab!!" —

Sinno, minno, meie.

„Sest mees wõttis lesse naese ja kummagil olli enne üks laps järrele jänud. Asta pärast tekkis kolmas laps weel kahhe jure. Seal sündis siis pärast saggedaste, kui lastest mõnni karjus, et naene ütles: „Se on sinno!“ Karjus teine laps, ütles temma: „Se on minno!“ Teggi kolmas heält, ütlesid mees ja naene mõllemad: „Se on meie!“

Kurw mällestus.

Hanso naene olli jubba tüf aega kotto ärra omma emma jures, ja mehkel olli iggaw ello. Ühkel päwal läks ta nabre Tõnno jure meelt lahutamata, kus tanna just lambid olli tappetud ning temmale lamba päid ette pandi. „Sõ nüüd, sõbber-naber, ütles Tõnno, egga sa kauaks lessesks ei jä, mis sa ilma

asjata ni kurw olled!“ — Oh, armas Tõnno,“ ütles Hans, „mul ei lähha tolt sisse; sest keif mis omma ees nään, tulletab mo armast naest mele!“ — Temma naene — olli se ka lambapea? —

Mis wahhe meistri ja selli wahhel.

Kaks selli, kingisep ja rätsep, aiasid magust jutto. „Kas tead,“ küsis kingisep, mis wahhe minno ja mo meistri wahhel on?“ — „Noh, so meister on sinnust wannem ja teenib ennam kui sinna,“ ütles rätsep. — „Se polle ka walle,“ kostis kingisep; „agga pea wahhe on se: mo meister käib pühhapäwarietega tõ-päwal, sest et tal tõridid ei olle, ja minna käin tõ-päwarietega pühhapäwal, sest et mul pühhapäwaridid ei olle. Wata wend, seat on meie wahhe. — Jome nüüd jälle lonkso kaks!“ —

Wäimees.

„Ma sowin head õnne, armas M.“ ütles R., kui temmaga turro peal kofko juhtus;

„ma fulen, sa olled wäimehhe sanud. No
fuida olled temmaga rahhul? — „Noh —
lähhab forda ja mul polleks mingisuggust fae-
bamist, kui fa jua mõistaks!“ — „Jua!
täanna Jummalat, kui ta jua ei mõista, üt-
les K., suremat õnnetust ei olleks so lapsele
wõinud sündida, kui jodit mees.“ — „No
jah,“ wastas M., se ep se õnnetus on, mis
mo lapse kaela langenud: temma ei mõis-
ta jua, se on, jues arro piddada, ta laffub
ommeti nago wassikas. Muido on mees hea
kül.“

Wõlla teggia.

Üks fergemeelne kaupmees ütles ford:
„Kui ma ešmalt 100 rubla wõlga ollin tei-
nud, teggi se mulle ni suurt murret, et
mul unni filma ei tulnud; agga aega mõ-
da läks luggu teisemaks; sest nüüd, kus
mul mitto tuhhat rubla wõlgo on, faeba-
wad mo wõllapärrijad, et neil unni filma
ei tulle.“ —
